

Pensament

Confuci en català

■ **Dolors Folch**

L'edició de Confuci en català, traduït directament del xinès per Antoni Prevosti, no és una novetat editorial qualsevol.

En primer lloc perquè les bases socioreligioses del món xinès tal com les articulà Confuci han estat l'espina dorsal del país més ben organitzat del món durant més de dos mil·lennis: per acostar-se a la història, literatura o pensament xinès és imprescindible haver entès i interioritzat Confuci. Sens dubte, com passa en tots els sistemes de pensament, el que anomenem confucianisme és una construcció posterior molt més complexa i ritualista que les dites plenes de frescor del Mestre: de fet, els xinesos no parlen mai d'una escola confuciana, sinó de l'escola dels funcionaris, dels lletrats. Però per més vistosos que siguin els canvis introduïts a la Xina en els darrers 100 anys i per més radicals que hagin estat les condemnes al mestre, l'articulació social a Xina -l'enquadrament de la població, la jerarquització

de tot el sistema, la importància de les fidelitats familiars, el pes de la meritocràcia- continua remuntant-se de manera substancial al corpus de comportaments que va propugnar Confuci.

En segon lloc perquè per entendre Confuci és essencial mantenir el màxim rigor en la traducció i ús dels termes. No en va el títol xinès del llibre és *Lunyu*, que literalment vol dir "Discussions sobre les paraules": la primera mesura que Confuci considera necessària per governar un país és la de la rectificació dels noms, és a dir, la definició correcta de les obligacions de cadascú envers el teixit sociopolític. Antoni Prevosti -que té una sòlida base filosòfica i un irreductible interès pel pensament xinès- ha refinat durant anys la seva comprensió de cadascun dels conceptes bàsics del confucianisme, i ha tingut l'encert de dedicar en la introducció un apartat a analitzar la traducció pertinent per cadascun d'aquests termes i un altre a discutir-ne el sentit més profund i les possibles implicacions d'aquest. Val a dir que tota la introducció és, en si mateixa, una peça valuosa, que demostra per part

Una representació de Confuci

del seu autor un coneixement de la història que sovint es troba a faltar en les edicions que fins ara existien de l'obra de Confuci arreu de l'Estat espanyol.

En tercer lloc, perquè Antoni Prevosti -que sens dubte deu ser un bon professor- ha fet un esforç real per traduir Confuci a un català contemporani: el text es llegeix molt bé, en un català que funciona com a tal, i la llengua del Mestre ni es

banalitzava ni s'encarcarava.

Una única crítica: el títol. Té raó l'autor quan diu que avui en dia el títol d'*Analectes* està sòlida i quasi estrictament associat a Confuci. Però per a la immensa majoria de la gent aquest mot no vol dir res i té un regust capellanesc que si bé s'adiu amb el fet que els primers traductors de Confuci a llengües europees fossin capellans del segle XVII, avui en dia resulta anacrònic.*

Analectes

Confuci
Traducció Antoni Prevosti
Fragmenta
Barcelona, 2007
Preu: 22 euros
Pàgines: 352

■ La lectura d'aquesta obra és fonamental per entendre l'essència del pensament de Confuci

1 2 3 4 5

Memòries

Més que lamentable supervivència

■ **D. Sam Abrams**

Les reedicions ens permeten tornar a llegir una obra i avaluar-la amb més distància. La nova edició de *Les memòries (1905-1940)*, de Xavier Benguerel, és una bona ocasió per rellegir.

La relectura em porta a una conclusió agre-dolça. Per una banda, comprovo que l'obra de Benguerel ha caigut amb el temps, i això passa perquè l'extraordinari desplegament del memorialisme català modern (sobretot memòries i dietaris) ens ha refinat el gust i ens ha obligat a apujar el llistó crític. Al final del llibre Benguerel ens explica que s'havia afegit a l'esforç col·lectiu que, a partir de les normes de Fabra, havia lluitat per evitar que "la llengua catalana fóra, més que pura elegia, trista, lamentable supervivència".

Ara, sortosament, la literatura catalana és més que "lamentable supervivència" i d'alguna manera Benguerel ha estat víctima d'aquesta progressió de qualitat. Amb la lectura de les seves memòries veiem amb claredat quines són les seves mancances: la pèrdua de sentit i direcció general de l'obra en molts moments de la primera i segona part, els desequilibris estructurals entre les tres parts, l'excessiva reticència personal en molts moments, els errors històrics evidents que revelen falta de rigor, els errors de judici que són fruit d'una falta de coneixements, els tocs de sentimentalisme...

A favor cal dir, però, que és una obra ben escrita, àgil i graciosa, que té els seus millors moments quan l'autor es posa sorneguer i auto-crític.*

Memòries (1905-1940)

Xavier Benguerel
L'Avenç
Barcelona, 2007
Preu: 20 euros
Pàgines: 334

1 2 3 4 5

ANIMUS MOLESTANDI

La veu de la identitat

PATRÍCIA GABANCHO

La capacitat de maledicència és inversament proporcional a la mida de l'hàbitat cultural. Els últims dies he sentit a dir coses molt gruixudes de la Najat El Hachmi, la guanyadora del Lull. Coses que sorgeixen de l'enveja que desperta un producte editorial predestinat a l'èxit. Incapaços d'alegrar-se per la protagonista, pel país i per la cultura, n'hi ha que fan córrer ditirambes amb l'esperança de desactivar el triomf del talent. El país que hauria d'estar brindant amb cava es posa a la defensiva.

Em deia una persona situada a l'altra banda d'aquesta mesquinesa patològica: n'hi ha prou de llegir mitja

entrevista amb la Najat per adonar-se que és una veu potent, lliure, interessant i del tot allunyada de la fatal correcció política que ens amara. Només per això ja caldria saludar-ne l'arribada al mercat literari. Però és que la Najat té un altre mèrit: és una narradora extraordinària. No tan sols perquè de petita va beure en les rondalles de la seva tradició cultural, que li ha donat un univers sencer, sinó perquè viu per a escriure: s'ha preparat, treballa, malda, pensa i sent en funció de l'escriptura.

I encara per una altra raó.

Perquè la Najat és una veu mestissa, que poua en una identitat complexa. Escriure

és entendre, escriure és explicar, i la identitat té tan poc de racional que val més tractar-la des de la ficció i no pas des de la racionalitat. I és per això que existeix, arreu on aquesta fricció hi és, una literatura de la identitat. Unes veus d'identitat problemàtica, que donen una literatura poderosa. Penso en el món anglosaxó: la saga dels hindús a Anglaterra, o la interessant Andrea Levy, però també a l'espai *chicano* dels Estats Units, amb Sandra Cisneros, que porta dècades traginant aquest conflicte amb humor fi i realisme cru.

A Catalunya tenim alguna cosa semblant en *El taxista del tsar*, aquella

experiència familiar de l'autor de Perpinyà que té un nom rus impossible de recordar, però aquesta és una indagació entranyable, tímida, precisament perquè no és una ficció. La Najat ens planteja ara aquesta aventura, que Catalunya no ha gosat plantejar-se malgrat que el tema de la identitat és *el tema* en la conjuntura actual. I la Najat ho fa des de la seva particular perifèria, com una lliçó, com una proposta, com un repte. I amb la gràcia afegida de no tenir recances ni complexos, quan a la nostra cultura li sobren les dues coses. I si no em creieu, espereu a la setmana que ve, que us n'explico una altra.*